

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Egyetemes zenetörténet és zeneirodalom 4. (Istoria muzicii universale 4)

Akadémiai tanév: 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2 Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3 Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Intézet
1.4 Szakterület	Zene
1.5 Képzési szint	Alapképzés (BA)
1.6 Tanulmányi program / Képesítés	Zeneművészet
1.7 Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Egyetemes zenetörténet és zeneirodalom 4. (Istoria muzicii universale 4)					A tantárgy kódja	TLM 3402
2.2 Az előadásért felelős tanár neve			dr. Fekete Miklós				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve			dr. Fekete Miklós				
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	2	2.6. Értékelés módja	E	2.7 Tantárgy típusa	DF

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	28	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					25
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					8
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek: koncertrésztétel (opera, filharmónia, kamaraestek, kórusfellépések, előadások, stb.), önálló zenehallgatás, konferencia-résztétel, nyílt intézményi programokon való résztétel, stb.					15
3.7 Egyéni munka össz-óraszama					72
3.8 A félév össz-óraszama					100
3.9 Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	-
4.2 Kompetenciabeli	- általános zenetörténeti ismeretekkel való rendelkezés - zenei képességekkel való rendelkezés (zenei hallás, ritmusérzék) - kottakövetési (kottaolvasási) készséggel való rendelkezés

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	75 %-os jelenléti kötelezettség - vetítő, hangfalak, zongora - kötelező olvasmányok tanulmányozása és a feladatok elvégzése
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	100 %-os jelenléti kötelezettség - szemináriumi feladatok megoldása (órák keretében és tanórákon kívül)

	• szemináriumi bemutatók megtartása • fontosabb kolozsvári könyvtárak használata
--	---

6.1 Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	• „zenét tanulmányoz” • „azonosítja a zene jellemzőit” • „kottákat tanulmányoz” • „a tanítási folyamat során példákkal szemléltet” • „helyes kapcsolat megteremtése a zenei szöveg és a hangzás között a megszerzett auditív, valamint zeneolvasási- és írási készségek (beleértve a belső hallást) alapján”; • „a klasszikus zenei írásmód alapvető technikáinak, valamint a zenei elemzés módszertanának helyes alkalmazása”; • „zenei kompozíciók osztályozása és elemzése műfaji, formai, zeneirodalmi, hangszerelési, stilisztikai jellemzők és sajátosságok alapján”; • zeneértés képességének kialakítása • a zenei értékek felismerési képességének kialakítása • hangszeres, vokális és zenekari kottaolvasás készségének kialakítása • formaérzék-, zenehallgatási készség fejlesztése • stílusfelismerési képesség kialakítása • elemzési készség fejlesztése • zenei stílár elemek rendszerezésének képessége • a zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejező eszközök – tempó, dinamika, tonalitás, forma, karakter, hangszerelés, stb. – értelmezési képességének fejlesztése
Transzverzális kompetenciák	• „kezeli saját szakmai fejlődését” • „önmenedzselést és önpromóciót végez” • „megküzd a lámpalázzal” • „egy művészeti esemény vagy tanulási egység – beleértve a zenei tantárgyak tantervében szereplő tartalmakat – megtervezése, megszervezése, lebonyolítása, koordinálása és értékelése”; • „hatékony munkavégzési technikák alkalmazása”; • „kezdemenyezőkészség, kreativitás és felelősségérzet kialakítása”; • „a szakmai fejlődés objektív önértékelése a munkaerőpiaci elvárásokhoz való alkalmazkodás érdekében”; • a zenei befogadókészség kialakítása • az esztétikai értékítélet képességének kialakítása • a rendszerezés képességének kifejlesztése • az önálló zenehallgatási- és hangverseny-látogatási igény kialakítása • interdiszciplináris kapcsolatok kialakításának készsége – egyrészt zenei tárgyakkal (zeneelmélet, formatan, összhangzattan, ellenpont, folklór, hangszerelmélet és hangszerelmélet, hangszerelmélet, hangszerelmélet, partitúraolvasás, karvezetés), másrészt zenén kívüli tárgyakkal (irodalom, egyetemes történelem, művészettörténet, földrajz, szociológia, stb.)

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	- Azonosítja és leírja a különböző kultúrák, stílusok, műfajok és zenei formák jellegzetességeit, más művészeti területekkel és/vagy történeti vonatkozásokkal összefüggésben, különös tekintettel a szakirány specifikus repertoárjára. - Ismeri és használja a zenei vagy a területhez kapcsolódó releváns információforrásokat. - Azonosítja, meghatározza és leírja azokat a zenei nyelvi elemeket, amelyek a műelemzési módszerek alapját képezik, különös tekintettel a szakirány területére.
Képességek	- Ismerteti és osztályozza a (szakirány függvényében eltérő jellegű és összetettségű) zenei műveket stilisztikai sajátosságaik alapján, figyelembe véve a történeti és kulturális kontextust. - Gyűjt, értékeli, kiválaszt és rendszerezetten feldolgoz zenei vagy a területhez kapcsolódó információkat (történeti, kulturális, esztétikai, stilisztikai stb.). - Önállóan elemzi és értékeli az írott (partitúra) és a hangzó (audíció) anyag közötti összefüggést, a szakirányhoz igazodó, különböző korszakokból és stílushoz tartozó művek esetében.
Felelősség és önállóság	- Különböző művészeti és társadalmi kontextusokban képes eligazodni, alkalmazva a stílusokra, műfajokra, formákra és zenei tradíciókra vonatkozó ismereteit saját zenei-művészi tevékenységének megalapozására és alakítására. - Folyamatosan bővíti, sokszínűsíti, árnyalja és finomítja saját művészi nézőpontját a zenei-művészeti terület releváns információforrásainak tanulmányozásával. - Kreatív és kritikai módon elemez a szakirány specifikus repertoárjához tartozó zenei alkotásokat.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	- a zenei műveltség megalapozása és az egyetemes zenekultúra megismertetése - a zenei ízlés formálása - zenetörténeti tájékozottság kialakítása, ismeretek bővítése és rendszerezése - a zenei érdeklődés felkeltése - zenei élményszerzés megvalósítása és az az újdonság iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása - az esztétikai érzék fejlesztése - a tudatos zenehallgatás szintjének elérése - az éneklési és zenélési öröm felkeltése - a kurzuson/szemináriumon kívüli zenehallgatásra való rászoktatás
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	- a zenetörténeti terminológia megismerése, elsajátítása és helyes használata - a zenei művészettörténeti korszakok körülhatárolása, képviselőinek megismerése, sajátos stílárius jegyeinek megfigyelése - a történelmi, művészettörténeti, irodalmi, képzőművészeti és zenei fejlődés párhuzamba állítása, kölcsönhatásainak és összefüggéseinek felderítése - a zenei elemzések megvalósításához szükséges zenetörténeti ismeretek elsajátítása - zeneszerzők életének, tevékenységeinek, alkotásainak megismerése - különböző események és történések időrendi behelyezése - zeneszerzők jellegzetes stílusjegyeinek megismerése - műfajok és formák kialakulásának és fejlődésének nyomon követése

	• a meghallgatott zeneművek előadó apparátusának felismerése • fontosabb zenetörténeti alkotások megismerése, majd felismerése zenehallgatás útján • sajátos munkamódszerek kialakítása a zenetörténeti szemináriumokon • az előadásokon, szemináriumokon ismertetett tananyag rendszerezése, elmélyítése
--	--

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didakt. módszerek
1. A zenei romantika – korszakbemutató, történelmi-társadalmi-kulturális háttér, periodizálás, jellegzetességek. A romantika esztétikája. A hangszeres virtuozitás előretörése. Műfajok és formák. A programatizmus. A hangszeres virtuóz. Niccolò Paganini és a Paganini-hatás. Kulcsszavak: romantika, stílusjegyek, programzene – abszolút zene, érzelem- vagy kifejezésesztétika, jellegzetességek, műfajok, harmónia, virtuozitás, hangszerfejlődés, zenekar, hangszerelés, Paganini-hatás.	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
2. A korai romantika. Franz Schubert élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: Lied, dalciklus, kamarazene, szimfónia.	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
3. Forradalmi romantika. Hector Berlioz élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: programatizmus, <i>idée fixe</i> , műfajok, zenekar, hangszerelés, újítás.	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
4. Felix Mendelssohn-Bartholdy élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: szimfónia, koncertnyitány, oratórium, versenymű, kortárs vs. régi zene, karmester.	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
5. Frédéric Chopin élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: zongoratechnika, virtuozitás, zongoraművek, műfajok, romantikus dallam és harmónia, nemzeti jelleg,	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
6. Franz Liszt élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: Paganini-hatás, zongoratechnika, zongora tökéletesítése, virtuozitás, programzene, szimfonikus költemény és programszimfónia, átiratok, esztétika, hangszerelés, harmónia, tématranszformáció.	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
7. A német romantikus opera / zenedráma. Carl Maria von Weber kamarazenéje és operája. Richard Wagner élete és zenedrámaírói zeneirodalmi jelentősége. Kulcsszavak: német opera, német zenedráma, összművészet, vezérmotívum, harmónia- és dallamfejlődés.	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
8. Robert Schumann élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: <i>Neue Zeitschrift für Musik</i> , zenekritikák, dalok, dalciklusok, szimfóniák, kamarazene, opera, zeneesztétika.	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
9. Johannes Brahms élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: stílus, harmónia, zeneesztétika, kamaramuzsika, szimfónia, versenymű, <i>Német Requiem</i> .	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd

	- brainstorming
10. Pjotr Iljics Csajkovszkij élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: szimfónia, szimfonikus költemény, nyitány, opera, versenyművek, balett.	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
11. A romantikus olasz opera. Gioacchino Rossini, Gaetano Donizetti, Vincenzo Bellini. Giuseppe Verdi élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: opera, bel canto, romantikus dallam és harmónia.	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
12. Giuseppe Verdi operáinak jelentősége. Kulcsszavak: opera, sajátosság, stílus.	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
13. Pietro Mascagni, Ruggero Leoncavallo, Giacomo Puccini operái. Kulcsszavak: opera, realizmus, verizmus.	- előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
14. Ismétlés, összefoglalás.	- problematizálás - interaktív párbeszéd - felmérés
8.2 Szeminárium	Didakt. módszerek
1. A zenei romantika – korszakbemutatás, történelmi-társadalmi-kulturális háttér, periodizálás, jellegzetességek. A romantika esztétikája. A hangszeres virtuozitás előretörése. Műfajok és formák. A programatizmus. A hangszeres virtuóz. Niccolò Paganini és a Paganini-hatás. Kulcsszavak: romantika, stílusjegyek, programzene – abszolút zene, érzelem- vagy kifejezésesztétika, jellegzetességek, műfajok, harmónia, virtuozitás, hangszerfejlődés, zenekar, hangszerelés, Paganini-hatás.	- zenehallgatás - problematizálás - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés
2. A korai romantika. Franz Schubert élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: Lied, dalciklus, kamarazene, szimfónia.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés
3. Forradalmi romantika. Hector Berlioz élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: programatizmus, <i>idée fixe</i> , műfajok, zenekar, hangszerelés, újítás.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - magyarázat
4. Felix Mendelssohn-Bartholdy élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: szimfónia, koncertnyitány, oratórium, versenymű, kortárs vs. régi zene, karmester.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd
5. Frédéric Chopin élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: zongoratechnika, virtuozitás, zongoraművek, műfajok, romantikus dallam és harmónia, nemzeti jelleg,	- zenehallgatás - megfigyeltetés - párbeszéd - magyarázat
6. Franz Liszt élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: Paganini-hatás, zongoratechnika, zongora tökéletesítése, virtuozitás, programzene, szimfonikus költemény és programszimfónia, átiratok, esztétika, hangszerelés, harmónia, tématranszformáció.	- zenehallgatás - problematizálás - párbeszéd - magyarázat
7. A német romantikus opera / zenedráma. Carl Maria von Weber kamarazenéje és operája. Richard Wagner élete és zenedrámainak zeneirodalmi jelentősége. Kulcsszavak: német opera, német zenedráma, összművészet, vezérmotívum, harmónia- és dallamfejlődés.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés

8. Robert Schumann élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: <i>Neue Zeitschrift für Musik</i>, zenekritikák, dalok, dalciklusok, szimfóniák, kamarazene, opera, zeneesztétika.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - magyarázat
9. Johannes Brahms élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: stílus, harmónia, zeneesztétika, kamaramuzsika, szimfónia, versenymű, <i>Német Requiem</i>.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés
10. Pjotr Iljics Csajkovszkij élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: szimfónia, szimfonikus költemény, nyitány, opera, versenyművek, balett.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - magyarázat
11. A romantikus olasz opera. Gioacchino Rossini, Gaetano Donizetti, Vincenzo Bellini. Giuseppe Verdi élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: opera, bel canto, romantikus dallam és harmónia.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - rendszerezés
12. Giuseppe Verdi operáinak jelentősége. Kulcsszavak: opera, sajátosság, stílus.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés
13. Pietro Mascagni, Ruggero Leoncavallo, Giacomo Puccini operái. Kulcsszavak: opera, realizmus, verizmus.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - magyarázat
14. Ismétlés, összefoglalás.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés
Kötelező könyvészet: *** <i>IMSLP / CPDL</i> – kották *** <i>The New Grove Dictionary of Music and Musicians</i>. 2001. Macmillan Publishers. London. BALASSA Imre – GÁL György Sándor 1965. <i>Operakalauz</i>. Zeneműkiadó. Budapest. BOYDEN, Matthew 2009. <i>Az opera kézikönyve</i>. Park Könyvkiadó. Budapest. DARVAS Gábor 1981. <i>Zene Bachtól napjainkig</i>. Zeneműkiadó. Budapest. DIETEL, Gerhard 1996. <i>Zenetörténet évszámokban</i>. Springer. Budapest. DOBÁK Pál 1998. <i>A romantikus zene története</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest. EGGEBRECHT, Hans Heinrich 2009 [német kiadás 1991]. <i>A nyugat zenéje – Folyamatok és állomások a középkortól napjainkig</i>. Typotex Kiadó. Budapest. HALÁSZ Péter 1997. <i>Romantika – 1. Orfeusz hangzó zenetörténet</i>. Nemzeti Kulturális Alap Zenei Kollégiuma. Budapest. KÖRBER Tivadar 2009. <i>Zeneirodalom</i>. Műszaki Kiadó. Budapest. KRÓÓ György – KÁRPÁTI János 1964, 1965, 1966, 1973. <i>Muzsikáló zenetörténet</i>. Gondolat Kiadó. Budapest. KRÓÓ György 1973-1989. <i>A hét zeneműve</i>. Zeneműkiadó. Budapest. MICHELS, Ulrich 2003. <i>Atlasz – Zene</i>. Athenaeum 2000 Kiadó. Budapest. PAPP Márta 1997. <i>Romantika – 2. Orfeusz hangzó zenetörténet</i>. Nemzeti Kulturális Alap Zenei Kollégiuma. Budapest. PÉCSI Géza 2003. <i>Kulcs a muzsikához</i>. Kulcs a muzsikához Kiadó. Pécs. SCHOENBERG, Harold C. 2006. <i>Nagy zeneszerzők élete</i>. Európa Könyvkiadó. Budapest.	

STANLEY, John 2006. *Klasszikus zene*. Kossuth Kiadó. Budapest.

SZABOLCSI Bence 1999. *A zene története*. Kossuth Kiadó. Budapest.

WÖRNER, Karl H. 2007. *A zene története*. Vivace Zenei Antikvárium és Kiadó. Budapest.

Ajánlott könyvészet:

*** *Világhíres zeneszerzők*. 2011. Kossuth Kiadó. Budapest.

ABRAHAM, Gerald – TEMPERLEY, Nicholas – SEARLE, Humphrey 2010. *Korai romantikusok – Chopin, Schumann, Liszt élete és művei*. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.

BROWN-WESTRUP-RADCLIFFE 1981. *Schubert kalauz*. Zeneműkiadó. Budapest.

BUDDEN, Julian 2007. *Verdi*. Európa Könyvkiadó. Budapest.

DEATHRIDGE, John – DAHLHAUS, Carl 1988. *Wagner*. Zeneműkiadó. Budapest.

DENIZEAU, Gérard 2009. *A zenei műfajok képes enciklopédiája*. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.

ERDÉLYI Miklós 1979. *Schubert*. Gondolat Kiadó. Budapest.

GIBBS, Christopher H. 2018. *Schubert*. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.

HAMBURGER Klára 1980. *Liszt*. Gondolat Kiadó. Budapest.

HAMBURGER Klára 2010. *Liszt Ferenc zenéje*. Balassi Kiadó. Budapest.

HOLOMAN, D. Kern 2015. *Szimfonikus zenekar – nagyon rövid bevezetés*. MüPa Könyvek. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.

KROÓ György 1980. *Berlioz*. Gondolat Kiadó. Budapest.

MOLNÁR Antal 1983. *Brahms*. Gondolat Kiadó. Budapest.

NÁDOR Tamás 1970. *Giacomo Puccini*. Zeneműkiadó. Budapest.

NÉMETH Amadé 1979. *Erkel*. Gondolat Kiadó. Budapest.

RAPPL, Erich 1976. *Wagner operakalauz*. Zeneműkiadó. Budapest.

SADIE, Stanley 2004. *Opera*. Kossuth Kiadó. Budapest.

TÓTFALUSI István 2006. *Operamesék*. Móra Könyvkiadó. Budapest.

TÓTH Dénes 1956. *Hangversenykalauz*. Zeneműkiadó. Budapest.

WALKER, Alan 1986, 1994, 2003. *Liszt Ferenc – 1-3*. Zeneműkiadó. Budapest.

WIERZYNSKI Kazimierz 1985. *Chopin élete*. Európa Könyvkiadó. Budapest.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy tartalma és az elsajátítandó kompetenciák összhangban vannak a képzési program céljaival, valamint a végzettek által betölthető szakmai szerepkörökkel és a munkaerőpiac elvárásaival.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	- A . vizsga: szóbeli / írásbeli / projekt, stb.; - B . vizsga: audíció (mű-, szerző- vagy stílus felismerése)	- problematizálás - számonkérés - vizsga	40% + 30%
10.5 Szeminárium	- aktív szemináriumi jelenlét és tevékenység; - C . a kijelölt órai és önálló szemináriumi feladatok teljesítése (dolgozat / portfólió / projekt / zenei összeállítás, stb. elkészítése és bemutatása);	- folyamatos megfigyelés - portfólió - bemutatás	20%
	- D . hivatalból járó pontszám (1 jegypont)		10%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			

- aktív részvétel az új témák kibontásakor és problematizálásakor (kurzus), illetve azok gyakorlati feldolgozásain (szeminárium, önálló feladatok és munkák) – az órák min. 75%-án;
- a félév alatti szemináriumi munkák 100%-os elvégzése kizáró jellegű feltétele a szessziós vizsgán való részvételnek;
- mindhárom vizsgarész (lásd a korábbi: **A**, **B** és **C**) esetében szükséges teljesíteni külön-külön is a hozzárendelt pontszám min. 50%-át;

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								

Kitöltés dátuma

2025. szeptember 17.

Előadás felelőse

dr. Fekete Miklós

Szeminárium felelőse

dr. Fekete Miklós

Az intézeti jóváhagyás dátuma

Intézetigazgató